

Velfærdens Danmarkskort - Ældrepleje

Velfærdens Danmarkskort kortlægger udviklingen på nogle af de mest centrale velfærdsområder i Danmark. Dette notat fokuserer på udviklingen i ældreplejen gennem de seneste ti år.

Det er efterhånden et velkendt faktum, at der over tid kommer flere ældre i Danmark. I den seneste befolkningsfremskrivning fra Danmarks Statistik anslås det, at den samlede befolkning vil stige med 276.000 personer eller 4,8 procent over de næste ti år. Alene aldersgruppen 70+ vil stige med 203.000 personer. Det er altså væksten i denne gruppe, der er den primære årsag til den generelle vækst.

Fordelingen af den ældre befolkning varierer allerede meget på tværs af landet. I nogle kommuner – særligt ø-kommunerne – udgør de ældre op mod en fjerdedel af befolkning, mens de ældre i København blot tegner sig for 10 procent af befolkningen.

Forklaringerne på den voksende ældre befolkning er mange; store årgange, sund aldring – altså det, at vi lever længere, er sundere og klarer os mere selv – og at vi har forbedret behandlinger og forebyggende indsatser på en række parametre. De ældre har det grundlæggende bedre og kan mere selv end tidligere.

Dette bliver ofte også brugt som forklaring på, at udgifterne til ældre er faldet over tid. Siden 2007 er den gennemsnitlige samlede udgift pr. ældre i aldersgruppen 65+ i kommunerne på landsplan faldet fra 55.229 kr. til 41.315 kr. Et fald på 25,2 procent eller 13.914 kr. Et fald så stort, at det dårligt alene kan skyldes sunde ældre – men i stedet også afspejler en strammere visitationspraksis i nogle kommuner.

Det ses ligeledes i tallene for modtagere af hjemmehjælp. Her faldt andelen af ældre, der modtog hjemmehjælp – personlig pleje, praktisk hjælp eller en kombination af begge – fra 19 procent til 12 procent i perioden 2008-2016.

Langt de fleste ældre visiteres enten til praktisk hjælp eller en kombination af praktisk hjælp og personlig pleje. Antallet af ældre i aldersgruppen 65+, der har modtaget hjemmehjælp inden for disse to kategorier er faldet siden 2006. Antallet af ældre, der alene modtager personlig pleje er generelt meget lavere end de øvrige kategorier, men til gengæld steget en anelse fra 2008-2016.

KONTAKT

Rie Ljungmann
rlj@cevea.dk

FORFATTERE

Rie Ljungmann
Sofie Engelbrecht

NOTAT

Tema: Velfærd
Publiceret d.
27. november 2017

CITAT

Nærværende rapport må kun
citeres med udtrykkelig
kildehenvisning til Cevea.

ANDELEN AF ÆLDRE I BEFOLKNINGEN

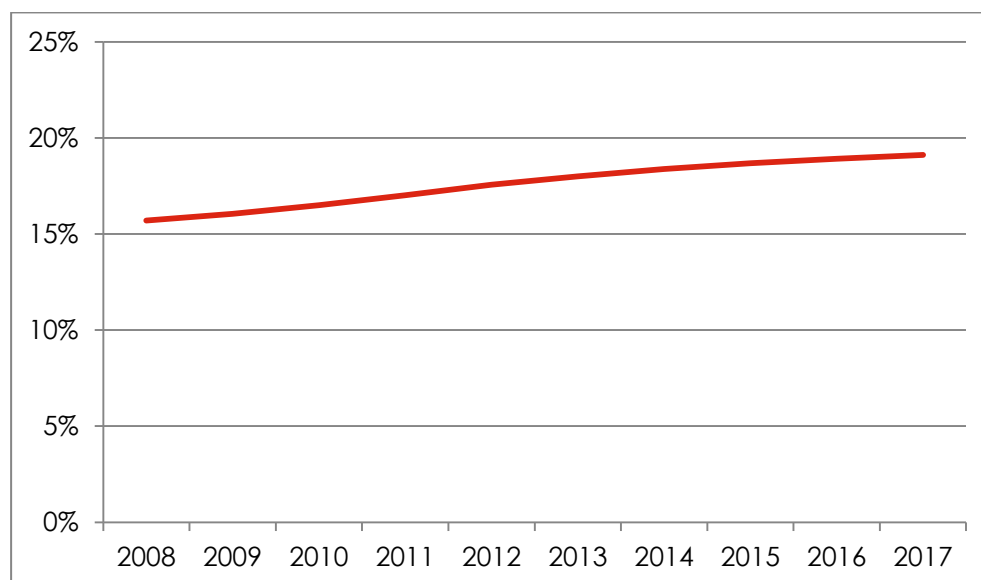
Der er stor forskel på, hvordan alderssammensætningen i de danske kommuner ser ud i 2017. Nogle kommuner er meget "unge", mens andre med tiden er blevet "ældre".

Særligt i ø-kommunerne udgør ældre i aldersgruppen 65+ en væsentlig del. Op til 37 procent som i Læsø Kommune. I Ærø Kommune er tallet 34,9 procent og i Samsø Kommune 33,5 procent. Også nogle landfaste kommuner har en relativt høj andel af ældre i aldersgruppen 65+. I Odsherred udgør denne del af befolkningen 29,2 procent, i Hørsholm er tallet 27,2 procent.

I Københavns Kommune udgør de ældre i aldersgruppen 65+ blot 10,3 procent af den samlede befolkning. I Aarhus Kommune er tallet 14,3 procent, mens det i en række af kommunerne i omegnen af hovedstaden som eksempelvis Ishøj og Hvidovre ligger på omkring 17 procent.

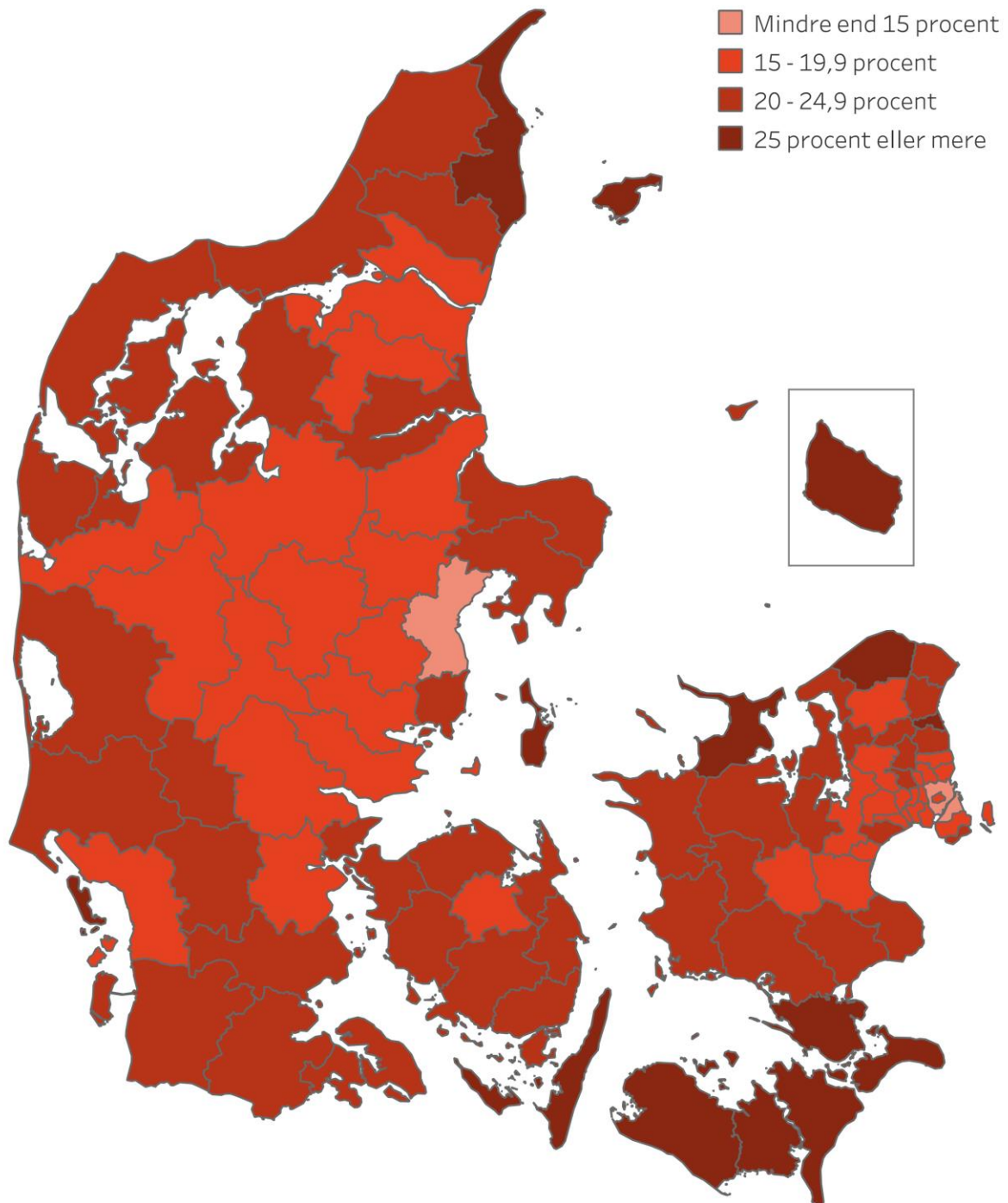
I 2008 udgjorde andelen af ældre i aldersgruppen 65+ 15,7 procent af hele befolkningen på landsplan – i 2017 var tallet oppe på 19,1 procent. På landsplan udgjorde de ældre i aldersgruppen 65+ i 2008 mindre end 15 procent af befolkningen i 24 kommuner – det samme gælder kun to kommuner i 2017. Den modsatte udvikling ses i antallet af kommuner med en høj andel af ældre over 65 år. I 2007 udgjorde aldersgruppen 65+ 25 procent eller mere i tre kommuner – i 2017 gælder det 13 kommuner.

Figur 1: Udviklingen i andelen af ældre i aldersgruppen 65+ på landsplan, 2008-2017

Kilde: Danmarks Statistik. Tabel FOLK1A: Folketal den 1. i kvartalet efter område, køn, alder og civilstand. København: Danmarks Statistik. <http://www.statistikbanken.dk/FOLK1A> og egne beregninger

Figur 2: Andelen af ældre i aldersgruppen 65+ - alle kommuner, 2017

Kilde: Danmarks Statistik. Tabel FOLK1A: Folketal den 1. i kvartalet efter område, køn, alder og civilstand.
København: Danmarks Statistik. <http://www.statistikbanken.dk/FOLK1A> og egne beregninger

UDGIFTER PR. ÆLDRE I ALDERSGRUPPEN 65+

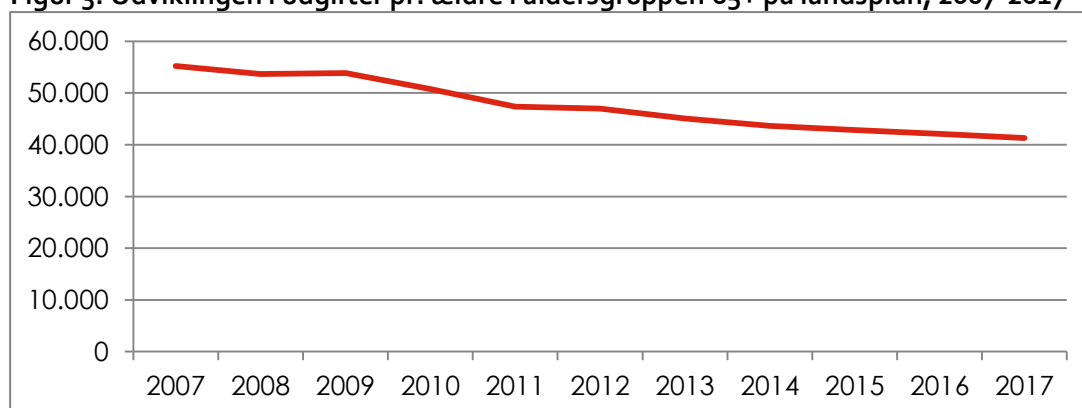
De samlede udgifter pr. ældre i aldersgruppen 65+ fordeler sig meget forskelligt i de danske kommuner. Tallet dækker bl.a. over udgifter til genoptræning, ældreboliger, beskyttede boliger og plejehjem, pleje- og omsorgsarbejde, forebyggende indsatser, hjælpemidler mv.

I den kommune, hvor udgifterne i 2017 er budgetteret lavest, Gribskov, er de samlede udgifter pr. ældre 27.198 kr., mens tallet i den kommune, hvor udgifterne er højest, København, er 65.078 kr. – der bliver således brugt mere end dobbelt så mange penge pr. ældre i Københavns Kommune som i Gribskov Kommune. I den lavere ende finder vi ligeledes Stevns, Fanø og Egedal Kommune, der i 2017 har afsat hhv. 27.885 kr., 29.793 kr. og 31.315 kr. pr. ældre i aldersgruppen 65+. I den anden ende af skalaen ligger kommuner som Lyngby-Taarbæk, Brøndby og Rødovre, der i 2017 har budgetteret med hhv. 54.711 kr., 54.027 kr. og 52.323 kr. pr. ældre i aldersgruppen 65+.

Over tid bruges der i gennemsnit i kommunerne færre penge pr. ældre i aldersgruppen 65+. Siden 2007 er den gennemsnitlige samlede udgift pr. ældre i kommunerne på landsplan faldet fra 55.229 til 41.315. Et fald på 13.914 kr.

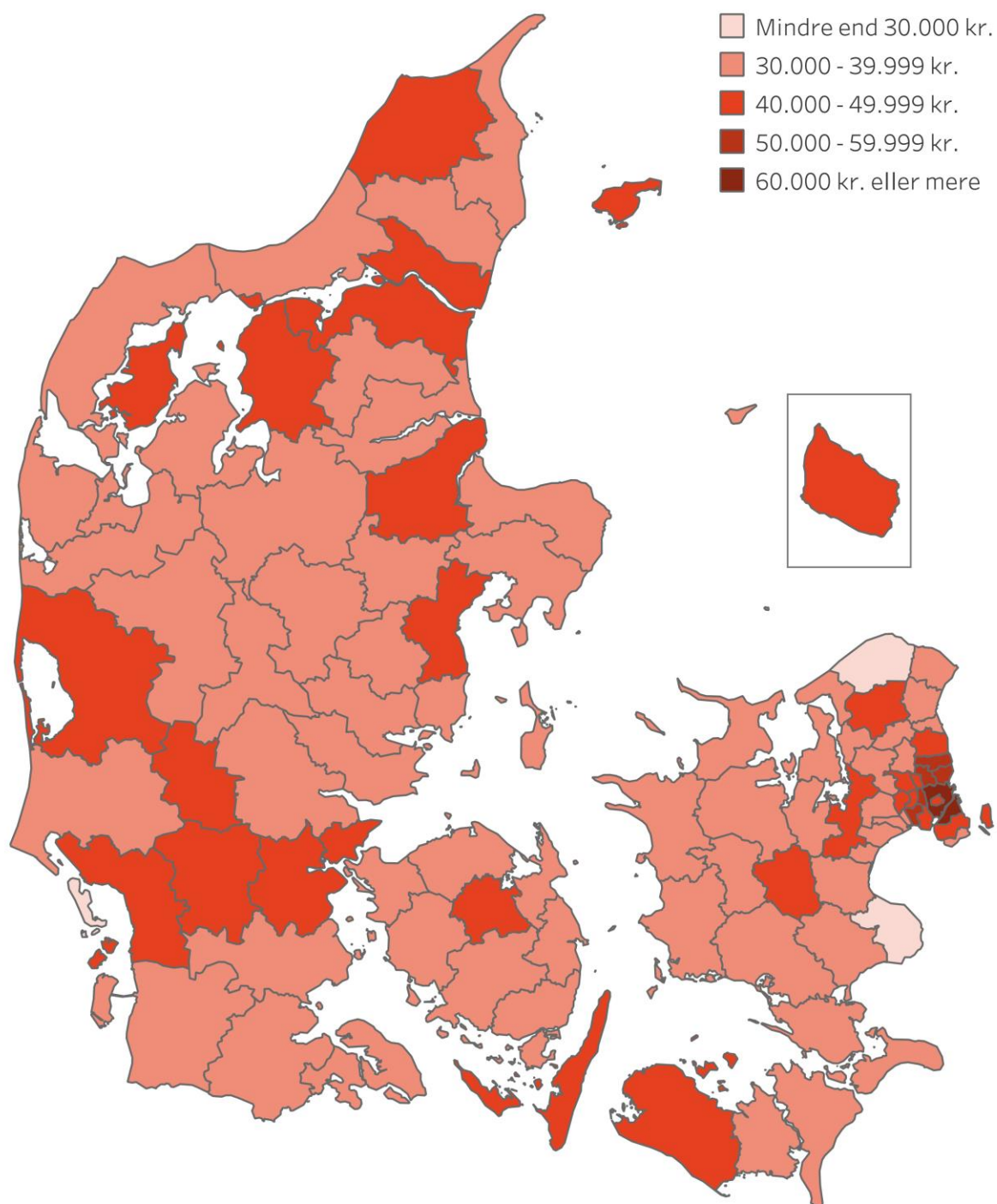
I 2007 var antallet af kommuner, der brugte mindre end 40.000 kr. pr. ældre i aldersgruppen 65+ meget begrænset – kun en enkelt kommune brugte mindre end 40.000 kr. og ingen kommuner brugte mindre end 30.000 kr. pr. ældre i aldersgruppen 65+ i 2007. I 2017 gælder det for 60 kommuner, at der er afsat mellem 30.000-39.999 kr. pr. ældre, mens tre kommuner har afsat mindre end 30.000 kr. pr. ældre. Modsat forholder det sig i de kategorier, der ligger øverst i skalaen. I 2007 brugte 11 kommuner mere end 60.000 kr. pr. ældre borger. I 2017 er det kun én kommune. I 2007 brugte 49 kommuner 50.000-59.999 kr. pr. ældre – i 2017 gælder det for fem af landets kommuner. Der er altså sket en bevægelse, hvor færre kommuner befinder sig i den øverste kategori og flere befinder sig i den laveste. I den midterste kategori – 40.000-49.999 kr. pr. ældre borger – går udviklingen fra 37 kommuner i 2007 til 29 kommuner i 2017.

Figur 3: Udviklingen i udgifter pr. ældre i aldersgruppen 65+ på landsplan, 2007-2017

Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriet. Ældreudg. pr. 65+/67+-årig. København: Økonomi- og Indenrigsministeriet. På: <http://www.noegletal.dk/>

Figur 4: Udgifter pr. ældre i aldersgruppen 65+ - alle kommuner, 2017

Kilde: Økonomi- og Indenrigsministeriet. Ældreudg. pr. 65+/67+-årig. København: Økonomi- og Indenrigsministeriet. På: <http://www.noegletal.dk/>

MODTAGERE AF HJEMMEHJÆLP, ANDEL

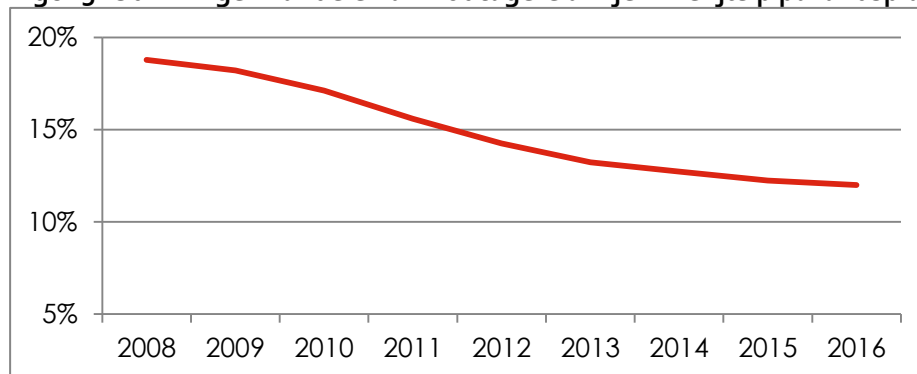
I 2008 var andelen af ældre i aldersgruppen 65+, der modtog hjemmehjælp i gennemsnit 18,8 procent. I 2016 var det tal faldet til 12 procent.

Kommunerne visiterer ligeledes i forskellig grad ældre til hjemmehjælp, om end langt de fleste kommuner – 68 ud af 98 – befinder sig i midterkategorien, hvor 10-14,9 procent af de ældre modtog hjemmehjælp i 2016. I 17 kommuner modtog mindre end 10 procent af de ældre i kommunen hjemmehjælp i 2016, i fire kommuner modtog mellem 15-19,9 procent af de ældre hjemmehjælp. En fælles tendens på tværs af kommunerne er, at det generelt er en mindre andel af de ældre i aldersgruppen 65+, der modtager hjemmehjælp. I 2008 var der 15 kommuner, hvor 20 procent eller derover af de ældre modtog hjemmehjælp. Året efter faldt tallet til 13 kommuner, så seks, så tre, så to og til sidst én. Fra 2014 og frem er der ingen af landets 98 kommuner, hvor mere end 20 procent af de ældre modtog hjemmehjælp.

Den kommune, hvor den mindste andel af de ældre i aldersgruppen 65+ modtog hjemmehjælp i 2016, er Allerød – her modtog alene 6,2 procent af de ældre hjemmehjælp. Favrskov, Egedal og Solrød Kommune følger lige efter med hhv. 7,3 procent for de første to og dernæst 8,4 procent af de ældre, der i 2016 modtog hjemmehjælp. I den anden ende af skalaen finder vi Samsø Kommune, der i øvrigt også er en af de kommuner, hvor den største andel – 33,5 procent – af befolkningen er 65 år eller ældre sammenlignet med andre kommuner. Her modtog 19,2 procent af de ældre hjemmehjælp i 2016. Dernæst følger Aalborg og Lyngby-Taarbæk Kommune med hhv. 17,7 og 16 procent. I Københavns Kommune, der på landsplan har den mindste andel af ældre i aldersgruppen 65+, modtog 15,2 procent af de ældre hjemmehjælp i 2016.

Langt de fleste ældre modtager enten praktisk hjælp eller en kombination af praktisk hjælp og personlig pleje. Antallet af ældre i aldersgruppen 65+, der modtager hjemmehjælp inden for disse to kategorier, er faldet siden 2006. Antallet af ældre, der alene modtager personlig pleje er generelt meget lavere end de øvrige to kategorier, men til gengæld steget en anelse fra 2008-2016.

Figur 5: Udviklingen i andelen af modtagere af hjemmehjælp på landsplan, 2008-2016

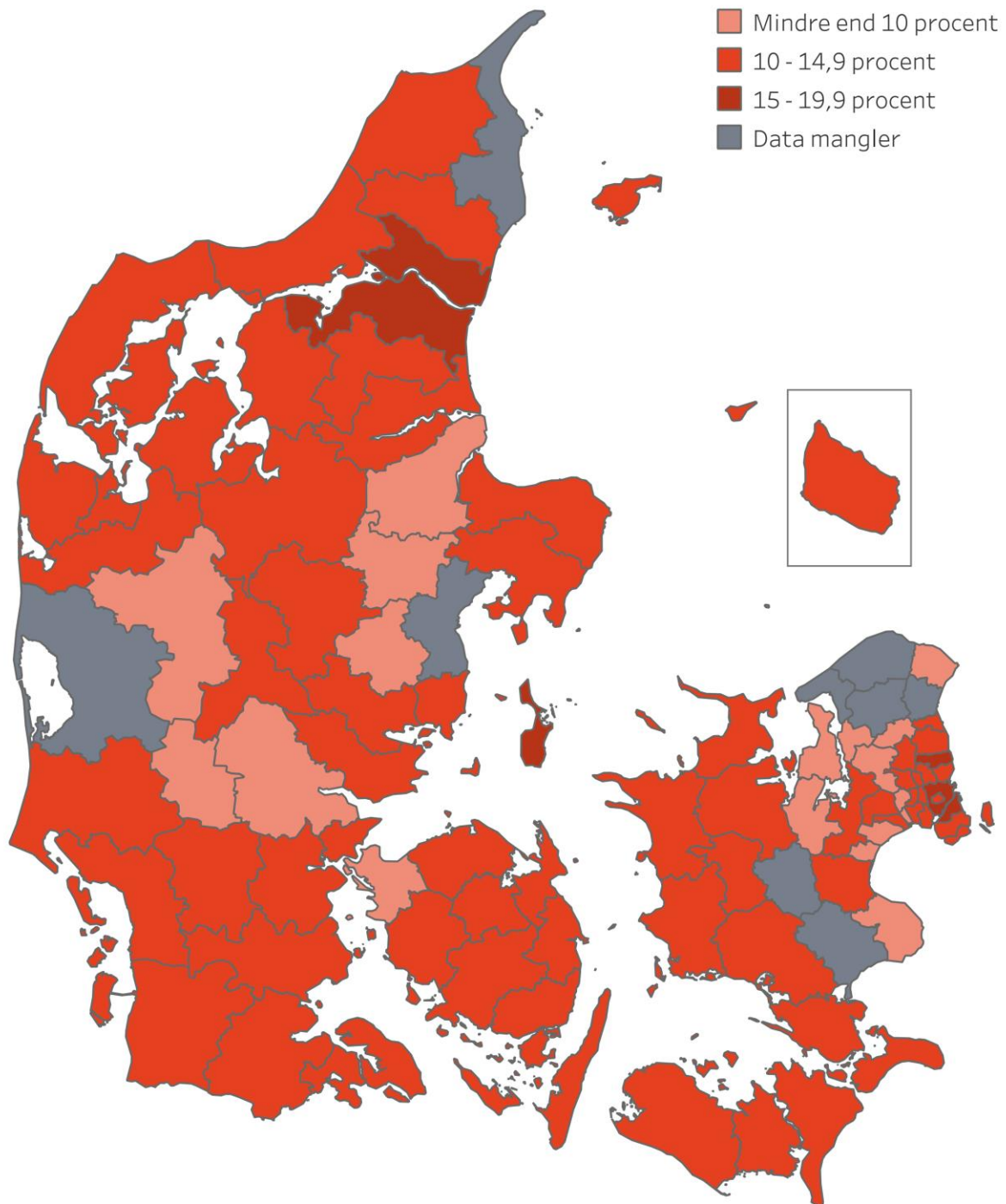

Kilde: Danmarks Statistik. Tabel FOLK1A: Folketal den 1. i kvartalet efter område, køn, alder og civilstand.

København: Danmarks Statistik. <http://www.statistikbanken.dk/FOLK1A>, Danmarks Statistik. Tabel AEDo6:

Modtagere visiteret til hjemmehjælp, frit valg, efter område, ydelsestype, timer pr. uge, alder og køn.

København: Danmarks Statistik. <http://www.statistikbanken.dk/AEDo6> og egne beregninger.

Figur 6: Andelen af modtagere af hjemmehjælp - alle kommuner, 2016

Kilde: Danmarks Statistik. Tabel FOLK1A: Folketal den 1. i kvartalet efter område, køn, alder og civilstand.
København: Danmarks Statistik. <http://www.statistikbanken.dk/FOLK1A>, Danmarks Statistik. Tabel AEDo6: Modtagere visiteret til hjemmehjælp, frit valg, efter område, ydelsestype, timer pr. uge, alder og køn.
København: Danmarks Statistik. <http://www.statistikbanken.dk/AEDo6> og egne beregninger.

TEKNISKE ANMÆRKNINGER

Figur 1 og 2: Andelen af ældre i befolkningen

Teknisk anmærkning: Andelen af ældre i aldersgruppen 65+ er beregnet ud fra antallet i aldersgruppen 65+ i den givne kommune og det samlede antal i hele befolkningen i den givne kommune.

Antallet af henholdsvis ældre i aldersgruppen 65+ og hele befolkningen er beregnet som et gennemsnit af folketallet den 1. i årets fire kvartaler. For året 2017 er antallet beregnet som gennemsnit af folketallet den 1. i årets første tre kvartaler.

Figur 3 og 4: Udgifter pr. ældre i aldersgruppen 65+

Teknisk anmærkning: Udgifter pr. ældre i aldersgruppen 65+ er opgjort som nettodriftsudgifter og beregnet som bruttodriftsudgifterne fratrukket indtægter som f.eks. beboerbetalning og statsrefusion. Udgifterne vedrører bl.a. genoptræning, ældreboliger, pleje og omsorg m.v. af ældre og handicappede, forebyggende indsats, plejehjem og beskyttede boliger, hjælpemidler m.v. til ældre samt kontaktperson- og ledsagerordning.

Data til og med 2016 er regnskabstal, mens data for 2017 er budgettal. Tallene er pris-korrigeret og er omregnet til 2017-priser ved brug af Økonomi- og Indenrigsministeriets PL-korrigerede tal.

Figur 5 og 6: Modtagere af hjemmehjælp, andel

Teknisk anmærkning: Andelen af ældre, der modtager hjemmehjælp, er opgjort ud fra antallet af ældre i aldersgruppen 65+, der er visiteret til hjemmehjælp i den givne kommune og det totale antal af ældre i aldersgruppen 65+ i den givne kommune.

Antallet af ældre i aldersgruppen 65+, der modtager hjemmehjælp i den givne kommune, er opgjort ud fra kommunernes månedlige digitale indberetninger om antallet af ældre, der er visiteret til hjemmehjælp. Da der er varierende dækning af månederne kommunerne i mellem, er antallet opgjort som et gennemsnit for de måneder, den givne kommune har indberettet for.

Antallet af ældre, der modtager hjemmehjælp i hele landet, er beregnet på baggrund af tal fra de kommuner, der har indberettet valide data, samt tal for tidligere år for de kommuner, der ikke har indberettet valide data for det givne år. Kommuner, der ikke har indberettet valide oplysninger optræder i kategorien "Data mangler" i det givne år.

Det totale antal af ældre i aldersgruppen 65+ i det givne år er beregnet som et gennemsnit af folketallet den 1. i årets fire kvartaler.

Andelen af ældre, der modtager henholdsvis udelukkende personlig pleje, udelukkende

praktisk hjælp og både personlig pleje og praktisk hjælp, er beregnet ud fra antallet, der er visiteret til den givne type hjemmehjælp og det totale antal af ældre, der er visiteret til hjemmehjælp.